חלק פרק אחד עשר סנהדרין

קטיל. לשון הפסוק קשה לתרץ למ"ד מולקין[ד] אבל לא מיתותב: **גרידי.** כלל"ת במשכין וכן גרים רבי בכוליה הש"ס מגריד גריד וכ"ל שהוא לשון גרידא דמפרשינן יחיד על סס שהוא יחיד מסוך ומופרש הוא מן הכלל ואין לאחרים קניניו ולשון ארמי הוא ואין דומה לו בפסוק (ודומה לו). אבל גורדו ומעמידו על גלדו (ר"ה ד' מ:) הוא לשון עברי ודומה לו בפסוק (איוב ב) ויקח לו חרס להתגרד בו בדל"ת ופי' לשון מטיטה שמחטט וגורד בסכין לו בכל דבר. וגורד בר"ש לשון עברי הוא כמו (שבת ד' כב.) גורר אדם מטה כסא ושלמן וכן (ב"ב ד' פו.) היה מגרר ויולא מגרר ויולא: **בחר נפשייהו גרידי.** ומעשיהם מעשה ומדוקים ביותר הוחיל ומעלמס הם נדחין ודין הוא שיעשה עיר הנדחת: **אכל הרוג.** להודמו בחר נפים וקטנים גרידי שאין מדוקים כ"כ: **היכי עבדינן.** היאך נעשין רובא נדחים הוחיל דלריכין עדים והתראה לכל אחד ואחד: **דינין וחוכשין.** כשרואין ב' או ג' מהם עובדים ע"ז לא יסקלו אותן ומנימין כל האחרים מלסקול אלא דינן אותם לסקילה ותוכשין אותם בבית הסוהר וכן עושין עד שרואין אם מלטרפין לרובא ואחרין ודנין אותם דין אחר להריגה ומאבדין את ממונם: **ומענה אם דינם.** שלאחר שנגמר דינם אתה משאה אותם ומענה את דינם: **דינין וסוקלין.** עד חליין דמחזקינן להו כיחידים ודנין וסוקלין ומחליין ואילך נתברר הדבר למפרע שהודאו רובא והוו בסייף וממונם אבד ומחליין ואילך אי אתה רואי למשכן למיתה אמורה: **ור"ל אמר מרבין להם בפי דינין.** לאו משום דאין דנין ב' ביום אחד דהא אמרת בפרק נגמר הדין (לעיל מו.) דבמיתה אחת דנין אלא משום דנפישי עדים לכל אחד ואחד ואין פנאי לחקור כל אחד ואחד ביום אחד מרבים להם בתי דינים כדי שתתקבל עדותן ביום א' ויגמור דין כולם ביום אחד: **לשעריך.** לב"ד שבשעריך דהיינו סנהדרי קטנה: **ואי אפשר מוליא.** אלא בסנהדרי גדולה: **אלא מרבין להם בתי דינין ומעייני דדייניהם.** אם הוו מרובים ואם הודאו רוב' מעלים את כולן לב"ד הגדול: **כמה יהא בעיר.** משנה בהשותפין (ב"ב ז:): **ויהא לאנשי העיר.** ליתן בלורבי העיר: **למיהוי בבני מתא.** שיהא נקרא בבני העיר אין נקרא בפחות מי"ב אדם אבל להקרות מיושבי העיר כיון ששהה ל' יום נקרא מאנשי העיר וקרינן בהו את יושבי העיר ההוא[ו]: **והתניא.** בגיחותא: **המודר הנאה.** שאומר הרי עלי קונם אם אהנה: **החרם אותה פרט לנכסי צדיקים שבתוכה לה.** שאם היו לדיקים דרים בתוכה והוא להו נכסים מופקדים במקום אחר ביד אחרים אין מחרימין אותן אבל נכסים שיש להם באותה העיר מחרימין אותן וטעמא מפורש לקמן: **אמר ר"ש מפני מה וכו'.** בכל דוכתי דרש ר"ש טעמא דקרא[ח]: ה"ג **אמר מר ואם כל** (שללה) אשר בה לרבות נכסי רשעים שבאמוצה לה: **אמר רב חסדא ובנקבלין לתוכה.** נכסי רשעים הקרובין לעיר שיכולים לקבלם לתוך העיר בתוכו יום עלמו שבונסין שלא העיר לרחוב לשורפן הן אבודים עמה אבל רחוקים דאין מגיעין לעיר אינן אבודים. ודוקא שבבר היו לתוכה אלא שמעבשיו היו מופקדים ביד אחרים אבל לא היו מעולם בתוכה כגון דנפלה להם בירושה לא קרינא ביה שללה ואין הממון אבד: **אלא דידהו.** דבני עיר הנדחת ומופקדים הם בעיר אחרת: **הא אמרה.** רב חסדא ובנקבלין לתוכה והא אין נקבלין: **דקבל עליו אחריות.** בני עיר הנדחת: **כמאן דלא פליגא.** (ה) מ"מ לכזית בשר בלא שחיטה ואפילו שחטה משחט אין בשחיטתו כלום דלא לשחיטה קיימא אלא למיתה ושחיטתה זו היא מיתת הבהמה ואין היתר אפילו החלי שאין של עיר הנדחת אינו שוחט אלא ממית ולא מהניא ביה שחיטה: **עיפה.** כל אימת דבעי פליג לה ואין חלק של עיר הנדחת מעורב בו: **ל"ש שחטה משחט ל"ש קטלא מקטיל.** דבין בשחיטה ובין בהריגה קרינא ביה לפי תרבא[ט] דאפילו שחטה מיתה בעלמא היא ולא מהני מידי או דילמא לפי תרב הייט שלא כדרך שחיטה אבל דרך שחיטה מהניא לה לטהרה מידי נבילה דהני דלאכילה איסורה ואיסור הנאה הוא אבל תיהני לטהרה מידי נבלה: **שיער נשים לדקניות.** שבעיר הנדחת מהו אי הוו בכלל ואת כל שללה תשרף או לא: **רשעניות.** פשיטא לן דישרף עם שאר העיר: **פליפה.** שאריך לגלחה: **פיאה נכרית.** גדיל של שערות דעלמא שעושין לנוי קא מבעי ליה לרב יוסף אם של לדקניות הוי: **מחוכר בנופה.** שנקבר בה: **כנופה דמי.** וכשם שאין שורפין מלבושין שעליהן שהרי לדקניות הן כך אין שורפין אותו גדיל: **דאלי בסבעא.** תלה אותו גדיל ביתד ואין קשורין בה עכשיו: **כיון דעיילא ונפקא.** דגילה לקושרה תדיר אף על פי שלא קשרתו עכשיו כל מקום שיהא שם נדון כמלבוש שעליה בכל שעתא דעתה עליה וכשאר מלבושין דמי: **רחוכה מעיקרא משמע.** דחוכה שהיה לה מתחלה ולא שעושין לה רחוב עכשיו: היו

קשיא איבעיא להו הודחו מאליהן מהו וידיחו אמר רחמנא [א]ולא שהודחו מאליהן או דילמא אפילו הודחו מאליהן ת"ש הדיחוה נשים וקטנים אמאי ליהוי כהודחו מאליהן הנך בתר נפשייהו גרידי הני בתר נשים וקטנים גרידי: עד שיודח רובה: היכי עבדינן אמר רב יהודה דנין וחובשין דנין וחובשין א"ל עולא נמצא אתה מענה את דינן של אלו אלא אמר עולא דנין וסוקלין דנין וסוקלין איתמר רבי יוחנן אמר דנין וסוקלין דנין וסוקלין ור"ל אמר מרבין להן בתי דינין איני [ב]והאמר ר' חמא בר יוסי א"ר אושעיא [ג]והוצאת את האיש ההוא או את האשה ההיא איש ואשה אתה מוציא לשעריך ואי אתה מוציא כל העיר כולה לשעריך אלא [ד]מרבין להן בתי דינין ומעיינין בדיניהן ומסקינן להו לבית דין הגדול וגמרי להו לדייניהו וקטלי להו: הבה תכה את יושבי העיר וכו': תנו רבנן [ה]החמרת והגמלת העוברת ממקום למקום לנו בתוכה והודחו עמה אם נשתהו שם ל' יום הן בסייף וממונן אבד פחות מיכן הן בסקילה וממונן פלט ורמינהי [ו]כמה יהיה בעיר ויהיה כאנשי העיר [ז]ר"ב חדש אמר רבא לא קשיא הא למיהוי מבני מתא הא למיהוי מיתבי מתא והתניא [ח]המודר הנאה מבני העיר אם יש אדם שנשתהא שם י"ב חדש אסור ליהנות ממנו פחות מיכן מותר ליהנות ממנו ביושבי העיר אם נשתהא ל' יום אסור ליהנות ממנו פחות מיכן מותר ליהנות ממנו: החרם אותה ואת כל אשר בה כו': ת"ר [ט]החרם אותה [א] ואת כל אשר בה פרט לנכסי צדיקים שבחוצה לה ואת כל אשר בה לרבות נכסי צדיקים שבתוכה שללה ולא שלל שמים ואת כל שללה לרבות נכסי רשעים שחוצה לה [י]אמר ר"ש מפני מה אמרה תורה נכסי צדיקים שבתוכה יאבדו מי גרם להם שידורו בתוכה ממונם לפיכך ממונם אבד אמר מר [יא]ואת כל שללה תקבץ לרבות נכסי רשעים שבחוצה לה אמר רב חסדא [יב]ובנקבצים לתוכה אמר רב חסדא פקדונות של אנשי עיר הנדחת מותרין ה"ד אי לימא דעיר אחרת ואיתנהו בגוה פשיטא דמותרין לאו שללה הוא ואלא דידהו ואיתנהו בעיר אחרת אי דנקבצין לתוכה אמאי מותרין ואי אין נקבצין לתוכה הא אמרה חדא זימנא לא [יג]לעולם דעיר אחרת דמפקדי בתוכה והכא במאי עסקינן [יד]כגון דקביל עליה אחריות מהו דתימא כיון דקביל עליה אחריות כדידיה דמי קא משמע לן אמר רב חסדא [טו]בהמה חציה של עיר הנדחת וחציה של עיר אחרת אסורה [טז]עיסה [יז]חציה של עיר הנדחת וחציה של עיר אחרת מותרת מאי טעמא בהמה כמאן דלא פליגא דמיא עיסה כמאן דפליגא דמיא בעי רב חסדא בהמת עיר הנדחת מהו דתיתהני בה שחיטה לטהרה מידי נבילה לפי חרב אמר רחמנא [יח]לא שנא שחטה משחט לא שנא קטלא מקטל או דלמא כיון דשחטה מהניא לה שחיטה מאי תיקו [יט]בעי רב יוסף שיער נשים צדקניות מהו אמר רבא הא דרשעיות אסור תקבץ ושרפת כתיב מי שאינו מחוסר אלא קביצה ושריפה [כ]ליצא זה שמחוסר תלישה וקביצה ושריפה אלא אמר רבא בפיאה נכרית היכי דמי אי דמחובר בגופה דמיא לא צריכא דתלי [כא]בסיבטא כנכסי צדיקים שבתוכה דמי [כב]ואבד או דלמא כיון דעיילא ונפקא כלבושה דמי תיקו: ואת כל שללה תקבוץ אל תוך רחובה וכו': [כג]ת"ר אין לה רחוב אינה נעשית עיר הנדחת דברי רבי ישמעאל רבי עקיבא אומר אין לה רחוב עושין לה רחוב במאי קמיפלגי מר סבר רחובה מעיקרא משמע ומר סבר רחובה השתא נמי משמע:

ההקדשות

מסורת הש"ס

ד) לעיל מו. ע"ש. ה) [ב"ב ח. ע"ש]. ו) ב"ב ז:, ד) סס ח. [תוספ' נדרים פ"כ]. ח) [תוספ' פי"ד]. ט) [ערכין ז: וסס הגירס' ר' יוסי בר' חנינא]. י) [וסס הגירסא בסמתא תרגום של ריטב' פסיק לך ופיסתא]. יא) לעיל מה:. יב) [אין מובלקן. רש"ש]. יג) [דברים יג]. יד) [לעיל כח.]. טו) רש"א מ"ז. טז) [דברים יג].

תורה אור השלם

1. והוצאת את האיש ההוא או את האשה ההוא אשר עשו את הדבר הרע הזה אל שעריך את האיש או את האשה וסקלתם באבנים ומתו: דברים יז ה
2. הבה תבה את יושבי העיר ההוא לפי חרב החרם אתה ואת כל אשר בה ואת בהמתה לפי חרב: דברים יג טז
3. ואת כל שללה תקבץ אל תוך רחבה ושרפת באש את העיר ואת כל שללה כליל ליי אלהיך והיתה תל עולם לא תבנה עוד: דברים יג יז

גליון הש"ם

גמ' עיסה חציה של עיר הנדחת. עי' שאגת אריה סי' פ"ט: **שם יצא** זה שמחוסר תלישה. עי' לעיל מו ע"ב תוס' ד"ה תלישה:

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה כמאן וכו' דאי אפשר:

הגהות הגר"א

[א] גמ' ואת כל אשר בה. נמחק:

מוסף רש"י

פחות מיכן דן בסקילה. כדין שאר יחידים (ב"ב ח:). ויהא כאנשי העיר. לשאת עמהם בעול (שם ז:). כשלהוי מיתבי מתא. כשלשים יום, ובני עיר הנדחת מתיב יושבי העיר (שם ח:). **שיער נשים צדקניות.** של עיר הנדחת שלא הודחו עמה (ערכין ז:). בפיאה נכרית. שקברה הלדקת לשערה קא מיכעיא ליה לי כגופה היא ומיגלו עמה. לי בממעיה. וקי"ל לדיקים שבתוכה יוצאין ממנה ערומים וכל ממיגם נשרף. דכתיב ואת כל שללה תקבוץ וגו' (שם):

עין משפט נר מצוה

סז א מיי' פ"ד מהל' עכו"ם הלכה ב סמג עשין נח:
סח ב מיי' שם הלכה ו:
סט ג מיי' שם הלכה ט:
ג ד מיי' פ"ו מהל' סנהדרין הלכה ה סמג עשין סב טוש"ע מ"מ פ' קסג סעיף כ:
נא ה מיי' פ"ט מהל' נדרים הלכה יז סמג לאוין רמב טוש"ע יו"ד סי' רכ"ז סעיף לב:
נב ו ז ח מיי' פ"ל מהל' עכו"ם הלכה י סמג לאוין סו:
נג ט י מיי' שם הלכה יא:
נד כ ל מ מיי' שם הלכה יג והלכה יג (ומיי' כ"מ):

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com